

Maja Kuronja,
OŠ Veržej

Izboljšanje jezikovnih kompetenc učiteljev nemščine

IZVLEČEK: Nemščina je kot tuji jezik v našem vsakodnevnem okolju vedno manj prisotna. Tako je razvijanje in bogatenje tujega jezika nemščine okrnjeno oziroma je profesionalni razvoj na področju jezikovnih kompetenc prepuščen učiteljevi lastni iniciativi. V prispevku je predstavljena možnost nadaljnega strokovnega izpopolnjevanja in izobraževanja na področju jezika in metodično-didaktičnih pristopov pri poučevanju nemščine, ki ga s štipendijami omogoča in izvaja Goethe Institut v Nemčiji. Predstavljen je postopek pridobitve štipendije in nekaterih oblik dela, ki so primerne za delo z učenci od tretjega razreda naprej in so bile predstavljene na izpopolnjevanju za učitelje nemščine v Dresdnu.

Ključne besede: nemščina kot tuji jezik, jezikovne kompetence, metode dela

Improving the Linguistic Competences of Teachers of German

Abstract

German as a foreign language is becoming less and less present in our daily environment. Hence, the development and enrichment of German as a foreign language is limited or, in other words, the professional development of linguistic competences is left to the teacher's own initiative. The article presents the option of further professional training and education in the German language and methodical-didactic approaches to teaching German, which is provided and implemented by the Goethe Institut in Germany through scholarships. It presents the procedure of obtaining a scholarship and some of the forms of teaching that are suitable for pupils from the third grade up, and which were presented at a training session for teachers of German in Dresden.

Keywords: German as a foreign language, linguistic competences, working methods

Uvod

Poučevanje tujega jezika izhaja in je usmerjeno na učenca, in sicer naučiti se poslušanja (da slišimo in razumemo), naučiti se komuniciranja (zato, da nas razumejo), naučiti se branja in pisanja, naučiti se spoznavanja tuje kulture, naučiti se misliti in razmišljati v tujem jeziku (Brumen, 2003). Učitelj nemščine ima ta področja usvojena in razvita, vendar kot pravi rek: nikoli ni tako dobro, da ne bi bilo lahko še boljše.

Možnost za izboljšanje jezikovnih kompetenc učiteljev nemščine pa ponujajo tudi izobraževanja v Nemčiji. Goethe Institut Slovenija omogoča učiteljem nemščine, da pridobijo štipendijo in se udeležijo nadaljnega izpopolnjevanja v Nemčiji (več na:

<https://www.goethe.de>). Ponujeni programi se nanašajo na metodiko in didaktiko pouka, na didaktiko digitalnih medijev pri pouku, na izboljšanje jezikovnih kompetenc ter na spoznavanje dežele, ljudi, življenja in kulture v Nemčiji. Stalno strokovno izobraževanje ponuja tematizirane vsebine, primerne za aktualiziranje in širitev znanj pri določenem predmetu, ki ga učitelji in učiteljice poučujejo, ta izobraževanja so namreč nujna za spremljanje in usvajanje novosti stroke (Kosevski Puljić, 2010).

Z uvajanjem tujega jezika v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje, v letih 2014/2015, sem bila kot učiteljica postavljana pred nove izzive na svoji poklicni poti. S pristopom k metodično-didaktičnim pripravam na delo z najmlajšimi učenci nisem imela težav, saj tudi drugače poučujem na razredni stopnji. Sem pa kmalu ugotovila, da moram svoje jezikovne kompetence še nadgraditi in okrečiti, saj poučevanje v ciljnem tujem jeziku zahteva jezikovno kompetentnega učitelja. Na srečanju študijske skupine za nemščino je bila predstavljena možnost nadaljnega izobraževanja v Nemčiji.

Pridobitev štipendije

Na spletnih straneh Goethe Instituta je objavljena ponudba jezikovnih tečajev (več na: <https://www.goethe.de/de/spr/unt/for/kur/spr.html>). V oktobru je treba poslati izpolnjen obrazec za štipendijo, na katerem je treba navesti izbran program oziroma tečaj (navedete lahko tri možnosti) ter termine, ki se jih boste zagotovo lahko udeležili. Pomembno je, da čim bolj natančno in konkretno opišete svoje delo. Obvestilo o izboru prispe v marcu, takrat je tudi smiselno poskrbeti za nakup letalskih kart oziroma poizvedeti o prevozu do izbranega mesta v Nemčiji. V juniju sledi srečanje štipendistov iz Slovenije na sedežu Goethe Instituta v Ljubljani. Sama sem izbrala jezikovni tečaj Nemščina za učitelje v Dresdnu. Dva tedna pred odhodom pa sem dobila obvestilo o namestitvi in program za dvotedensko izobraževanje.

Wochenplan: Sprachkurs Deutsch für Lehrkräfte / DLSE 2.9 vom 02.07. bis 13.07.2018 in Dresden

Woche 1 Sonntag	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag	Sonntag
	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Berufliches Kennen lernen Dresden und seine Geschichte	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Texte und Materialien zur Geschichte	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Medien	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Kunst im Unterricht	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Literatur	
Anreise	Methodik und Didaktik für den Unterricht 13:30 Uhr Altstadtrundgang	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr Erlebte Landeskunde	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr Filme im Unterricht	Methodik und Didaktik für den Unterricht 13:00 - 15:00 Uhr Gemäldesalare	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr Didaktik	Exkursion in die sächsische Schweiz
				Abendprogramm 19 Uhr Singsoper: "Ballett, 100"		

Slika 1: Program tečaja, prvi teden

Woche 2 Sonntag	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag	Sonntag
	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Geschichte der DDR	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Projekttag in Leipzig	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Sprachunterricht	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Sprachunterricht	Sprachunterricht 0:30 - 12:00 Uhr Sprachunterricht	
	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr Vorbereitung Leipzig	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr Zeitgeschichtliches Forum Leipzig	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr Didaktik	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr Didaktik	Methodik und Didaktik für den Unterricht 12:15 - 13:45 Uhr gemeinsames Essen zum Kursabschluss	Abreise
				Abendprogramm		

Slika 2: Program tečaja, drugi teden

Potek in vsebina jezikovnega tečaja

Program jezikovnega tečaja Nemščina za učitelje je bil sestavljen iz dopoldanskega in popoldanskega dela, čas po 15. uri pa je namenjen pripravam za izvedbo projektov, domačih nalog ali drugim aktivnostim. V dopoldanskem delu smo imeli predavanja, ki so se nanašala na utrjevanje zahtevnejših slovničnih struktur ali pa smo izvajali različne predstavitve za ostale udeležence programa. Popoldanski del pa je zajemal spoznavanje zgodovinskih in kulturnih zanimivosti Dresdna in okolice, obisk gledališča ter ogled aktualnih nemških filmov, ki jih lahko vključimo tudi pri pouku. Tečaj je bil premišljeno načrtovan, saj so se vsebine med seboj povezovale in smiselno nadgrajevale. Pri vseh dejavnostih smo se udeleženci aktivno vključevali preko zanimivo pripravljenih nalog.

- Spoznali smo Dresden in njegovo bogato zgodovino. Med vodenim ogledom mesta smo si ogledali pomembnejše

znamenitosti (staro mestno jedro, Luteransko cerkev, palačo Zwinger, operno hišo – Semperoper, Furstenzug - stensko umetnino iz keramike, ki prikazuje sprevod voditeljev in kraljev dežele Saške skozi njeno zgodovino) in ob tem poslušali o pomembnih zgodovinskih osebnostih, ki so vplivale na razvoj mesta.

- Obiskali smo pomembnejše muzeje v Dresdnu (Gemäldegalerie Alte Meister, Grünes Gewölbe, Hygiene-Museum). V informacijski pisarni Goethe Instituta so bile na voljo letne vstopnice, ki so omogočale prosti vstop v vse muzeje.
- Predstavniki založbe Klett-Langenscheidt je predstavil gradivo za učenje nemščine na več nivojih.
- Ogledali smo si filme: Goethe! Tschick in Barbara. Filme lahko vključimo tudi pri pouku, vendar so primerni za tretje vzgojno-izobraževalno obdobje.
- Odpravili smo se tudi izven mesta Dresden, si ogledali nacionalni park Sächsische Schweiz ter preživeli dan v Leipzigu. Mesto ima bogato sejensko zgodovino, nekaj študentskih let je tam preživel pisatelj Goethe, o čemer pričajo tudi freske v znameniti gostilni Aurbachskeller.
- Posebno vsebinsko vrednost so imele vse teme povezane z življenjem, kulturo in delom v času Nemške demokratične republike (1949–1990).

Slika 3: Furstenzug – sprevod voditeljev in kraljev dežele Saške

Metode dela za krepitev jezikovnih kompetenc pri učencih

V nadaljevanju predstavljam nekatere oblike dela, ki se mi zdijo primerne za izvedbo v razredu in sem jih spoznala ter smo jih preizkušali na izobraževanju v Dresdnu. Poudarila bi, da je za opravljanje tovrstnih nalog potrebno določeno jezikovno znanje učencev. Upoštevati moramo, da je nujno potrebno, da je izbor vsebin, ki jih obravnavamo pri pouku, in učnih metod ter pristopov pogojen s starostjo učencev in njihovo kratkotrajno pozornostjo (Učni načrt, 2013). Ob tem je

treba načrtovati aktivnosti, ki upoštevajo jezikovne zmožnosti učencev. Opisane metode dela so vsekakor primerne za učence od tretjega razreda naprej, vsako od opisanih metod lahko izvedemo le delno, glede na jezikovne sposobnosti učencev v razredu, ali pa v celoti.

Cilji, ki jih s temi nalogami uresničujemo v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju (Učni načrt, 2013):

Učenci:

- razvijajo osnovne strategije poslušanja in slušnega razumevanja (pozorno poslušanje, razumevanje glavnih idej),
- se usposablajo za govorno sporazumevanje in sporočanje ter uporabljajo osnovne vzorce socialne interakcije,
- se preizkušajo v spontanem sporazumevanju v tujem jeziku ter zapisujejo kratke besedne odzive.

V drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju pa uresničujemo še naslednje cilje (Učni načrt, 2016):

- uporabljajo pogosto rabljeno, omejeno besedišče s tematskih področij,
- dajejo kratke izjave k obravnavanim temam ali besedilom,
- opišejo slikovno gradivo, vezano na obravnavano temo,
- vzpostavljajo socialne stike in se tako usposobijo za osnovno govorno sporazumevanje in sporočanje,
- tvorijo kratka govorna besedila, medsebojne dialoge,
- samostojno napišejo nekaj besed ali fraz,
- poimenujejo in opišejo osebe, stvari ali vsebine.

Predstavi soseda

Navodila za delo: učenci sooblikujejo vprašanja za intervju prijatelja, poleg zbiranja osnovnih informacij predlagajo še področja, o katerih bi radi kaj več izvedeli (npr. najljubša domača tradicionalna hrana; katera nemška besede se ti zdi posebej zanimiva, lahko po pomenu ali po zvočnosti; katera nemška pesem ti je najbolj všeč). Učenci opravijo intervjuje po pari in potem predstavijo svojega soseda ostalim v razredu.

Spoznajmo pomembno osebnost

Ni nujno, da izberemo pomembno osebnost iz preteklosti, nalogo lahko aktualiziramo oziroma vključimo znano osebnost iz sedanjosti (športnik ali športnica, pevec ali pevka in podobno).

Navodila za delo: Učencem pokažemo sliko pomembne osebnosti. Učence razdelimo v skupine. Menim, da

je pri tem dobro, da so člani skupine po jezikovnih sposobnostih različni.

Učenci najprej opišejo to osebo (zunanji videz: postava, poteze obraza, oblačila, starost; ob tem lahko navedejo tudi domneve o tem, kakšna je bila osebnost oziroma kakšne lastnosti bi tej osebi pripisali). V nadaljevanju domnevajo, kaj je bila ta oseba po poklicu, kaj je počela ves dan in kakšne hobije je imela.

Vsaka skupina predstavi svoj opis in domneve, učencem pustimo prosto pot in domišljijo. Izbrani član skupine predstavi opis, ki so ga sestavili. Ob tem pa učitelj predstavi resnične podatke o življenju te osebe. Pri vsaki skupini predstavi del življenjepisa, kar na koncu zaokroži v smiselno celoto.

Slika 4: Friedrich August II. von Sachsen, imenovan Avgust Močni. Vir: Wikipedia, dostopno na: [https://de.wikipedia.org/wiki/August_II._\(Polen\)#/media/File:Friedrich_August_der_Starke_von_Polen.jpg](https://de.wikipedia.org/wiki/August_II._(Polen)#/media/File:Friedrich_August_der_Starke_von_Polen.jpg) (16. 9. 2019).

Delo z umetnostnim besedilom – pesem

Pri izbiri pesmi moramo biti pozorni na zahtevnost besedišča in seveda tudi na bralne spretnosti naših učencev. Primerno gradivo lahko najdemo v otroških in mladinskih revijah, učbeniških gradivih ali na različnih spletnih straneh (npr. <https://www.lieder.biz/>; www.gedichte-zitate.com/poesie.html).

Navodila za delo: Učence razdelimo v dvojice, vsak par dobi nemško pesem. Učenca se morata dogovoriti, kako bosta pesem prebrala, pri tem naj poskušata biti čim bolj izvirna.

Učitelj ob koncu predstavitve pove naslov pesmi, pokaže fotografijo pesnika/pesnice in pove nekaj bistvenih podatkov iz življenjepisa.

Slika 5: Predstavitve naloge po ogledu filma Goethe!

Sklep

Udeleženci izobraževanja v Dresdnu smo bili nastanjeni v istem hotelu, kar je bistveno pripomoglo k navezovanju stikov in druženju v prostem času. Tako je bila krepitev jezikovnih kompetenc intenzivnejša, ker pa so udeleženci prihajali iz različnih držav celega sveta, je bilo veliko priložnosti za izmenjavo medkulturnih značilnosti in posebnosti, vsem pa je bilo skupno poučevanje nemškega jezika na različnih stopnjah izobraževanja.

Vse skrbi, s katerimi se srečamo preden se odpravimo na pot, so odveč. Organizacija in izvedba tečaja potekata brezhibno, obveščanje udeležencev je pravočasno in natančno, zato je treba le zbrati pogum in se odpraviti novim dogodivščinam na proti.

Literatura:

Brumen, M. (2003). *Pridobivanje tujega jezika v otroštvu. Priročnik za učitelje tujega jezika v prvem in drugem triletju osnovne šole*. Ljubljana: DZS.

Kosevski Puljić, B. (2010) Stalno izobraževanje učiteljev in učiteljic nemščine kot del vseživljenjskega učenja. *Vestnik za tuje jezike*, 2 (1–2), 119–134.

Pevc Senec, K. idr. (2013). Program osnovna šola. Učni načrt. Tuji jezik v 2. in 3. razredu [Elektronski vir] Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_TJ_2_in_3_razred_OS.pdf.

Kač, L. idr. (2016). Program osnovna šola. Učni načrt. Nemščina [Elektronski vir] Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: (URL):http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_nemscina.pdf.